

TLAČOVÁ SPRÁVA

29. január 2026

Inkluzívne projekty Slovenského filmového ústavu otvárajú ľuďom so znevýhodnením cestu k filmom

Slovenský filmový ústav (SFÚ) koncom minulého roka pripravil DVD kolekciu ôsmich klasických filmov s audiokomentármi pre slabozrakých a nevidiacich v špeciálnom balení s popisom v Braillovom písme. Takmer šesťsto kusov týchto filmových setov sa aktuálne dostáva k nevidiacim a slabozrakým po celom Slovensku. SFÚ zároveň pokračuje v inkluzívnom projekte Kino bez bariér, v ktorom od septembra 2024 v Kine Lumière premieta filmy pre návštevníkov so zrakovým a sluchovým znevýhodnením. Za týmito projektmi stojí snaha SFÚ vyslať signál, že spoločnosť sa o ľudí so znevýhodnením zaujíma.

DVD kolekcia filmov s audiokomentárom

DVD kolekcia filmov s audiokomentárom pozostáva z vybraných diel z obdobia 40. až 80. rokov, ktoré boli súčasťou projektu Slovenský film v rokoch 2006 – 2011. „Vychádzali sme z toho, čo sme mali k dispozícii a snažili sme sa vytvoriť kolekciu, ktorá bude dramaturgicky kompaktná a zároveň používateľsky atraktívna. Potrebovali sme taký počet filmov, aby bolo možné vytvoriť komplety. Po dohode s partnerskými organizáciami sme sa dopracovali k číslu 590,“ hovorí Marián Brázda, vedúci edičného oddelenia SFÚ, ktorý projekt DVD nosičov pre nevidiacich a slabozrakých pripravoval. Kolekciu ôsmich filmov tvoria diela s umeleckou hodnotou, ktoré sú zároveň zaujímavé aj divácky ako *Štvorylka* (1955) Jozefa Medveďa a Karola Kršku, *Šťastie príde v nedeľu* (1958) Jána Lacka, *Kapitán Dabač* (1959) Paľa Bielika, *Skalní v ofsajde* (1960) Jána Lacka, *Majster kat* (1966) Paľa Bielika, *Živý bič* (1966) Martina Ťapáka, *Tri dcéry* (1967) Štefana Uhra a *Zmluva s diablom* (1967) Jozefa Zachara.

„Baličky s filmami s audiokomentármi boli zo SFÚ zaslané priamo do Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebandu v Levoči (SKN) a na osem krajských stredísk Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS). Z SKN i každého krajského strediska ÚNSS sú filmy postupne rozosielené na jednotlivé regionálne pracoviská, či už sú to oddelenia pre nevidiacich mestských knižníc alebo základné organizácie ÚNSS v takmer päťdesiatich mestách. Týmto spôsobom sa ľudia so zrakovým znevýhodnením majú šancu dostať k pokladom slovenskej klasiky po celom Slovensku,“ hovorí Michal Tkáčik, hlavný koordinátor Slovenskej autority pre Braillovo písmo a podpredseda Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska, ktorý je pre SFÚ partnerom pre komunikáciu a logistiku celého projektu.

Samotná DVD kolekcia je výnimočná aj svojím obalom. Brázda hovorí, že „na tento komplet sa vytvorilo špeciálne balenie s popisom vnútorného obsahu v Braillovom písme. Bola to naša prvá skúsenosť. Je to reliéfne písmo, ktoré pre nás nebolo jednoduché. Museli sme prísť na to, ako docieľiť výsledný efekt tak, aby to bolo hapticky vnímateľné a zároveň na dostatočne silnom kartóne, ktorý vytvorí pevný obal pre kolekciu.“ Kolekcia zároveň vyšla v minulom roku, kedy si svet pripomínal 200. výročie vzniku Braillovho písma.

„Použitie brailu na obale DVD balíčka vnímame ako mimoriadne dôležitý krok ku skutočnej prístupnosti. Nejde len o splnenie legislatívnej povinnosti, ktorá vstúpila do platnosti v roku 2025, ale o jasný signál, že SFÚ naozaj komplexne myslí na prístupnosť pre ľudí so zrakovým znevýhodnením,“ pripomína Michal Tkáčik. „Práve obaly sú prvým kontaktom s produktom – a brail na nich umožňuje nevidiacim ľuďom samostatne identifikovať obsah, čo má zásadný význam pre ich nezávislosť a dôstojnosť. O to viac si vážime, že SFÚ v spolupráci s nami preniesol túto formu prístupnosti do

praxe, keďže v realite sa brailu zatiaľ venuje len veľmi malé množstvo výrobcov. DVD či iné produkty bez brailu sú pre nevidiacich rovnako nemé, aké by boli pre vidiacich obaly produktov bez akýchkoľvek nápisov. Preto sa aktuálne tešíme každej nájdenej brailovej bodke na obaloch.“

Brázda hovorí, že pre SFÚ bolo dôležité DVD kolekcie nielen vyrobiť, ale ich aj dostať ku koncovým užívateľom. Podľa neho je to „*minimálne dobrý signál spoločnosti, že má o ľudí so znevýhodnením záujem a že na nich myslí. A to bolo minimum, ktoré sme chceli dosiahnuť.*“ Zmyslupnosť projektu oceňuje aj Michal Tkáčik, ktorý SFÚ vyjadril vďačnosť za „*hodnotný dar a ešte cennejšiu prácu, ktorá stála za spracovaním DVD filmov do skutočne prístupných brailových obalov*“. DVD kolekcia vznikla ako súčasť projektu Inkluzívna audiovizia podporeného z programu Kultúra pre znevýhodnené skupiny obyvateľstva Ministerstva kultúry SR. V rámci neho SFÚ tiež zabezpečil funkciu Text to Speech pre svoj online magazín filmsk.sk, vďaka čomu sa všetky uverejňované texty konvertujú do audioformátu a nielen nevidiaci a slabozrakí si ich môžu vypočuť.

Filmové predstavenia v projekte Kino bez bariér

Projekt inkluzívnych projekcií Kino bez bariér spustilo Kino Lumière v septembri roku 2024. Už viac ako rok prináša vďaka projekciám s audiokomentárom a deskriptívnymi titulkami filmové predstavenia prístupné aj pre ľudí so zrakovým či sluchovým znevýhodnením. Tie sa konajú pravidelne každú prvú stredu v mesiaci o 10.00 hod. doobeda a 17.30 hod. poobede a každú prvú sobotu v mesiaci o 17.30 hod. poobede. Pre ľudí so sluchovým znevýhodnením sú sprievodné podujatia tlmočené do slovenského posunkového jazyka. Vstupné na tieto projekcie je znížené na 3 eurá a otvorené sú aj širokej verejnosti. Do kinosály je zabezpečený bezbariérový prístup.

Od spustenia projektu do konca minulého roka sa celkovo uskutočnilo 49 predstavení, na ktoré prišlo viac ako 1800 divákov. S audiokomentárom a deskriptívnymi titulkami sa premietli slovenské filmy *Vlny, Vtáčnik, Spiaci účet, Prezidentka, Zázračná moc, MIKI, ČERNÁK, Ema a smrťihlav, Karavan a Otec* a zahraničné snímky *Až na veku, Emilia Pérez, Amélia z Montmartru, Una a jej kamaráti* a španielsky film *Počuješ ma?*, ktorého hlavnou hrdinkou je nepočujúca žena. Najbližšie sa v projekte Kino bez bariér premietne v dňoch 4. a 7. februára slovenský film *Nepela* (2025) Gregora Valentoviča.

„Projekt Kino bez bariér vnímam ako výnimočný najmä z pohľadu budovania komunity a dlhodobého vzťahu s publikom. Podarilo sa nám vytvoriť pravidelný inkluzívny formát predstavení, v ktorom sa ľudia so zrakovým a sluchovým znevýhodnením, ako aj ďalší diváci a diváčky, cítia vítaní,“ hodnotí doterajšie výsledky manažérka projektu Kino bez bariér Michaela Kolláriková. *„Kľúčová je spolupráca s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska a OZ Myslí – Centrum kultúry nepočujúcich, vďaka ktorým sa okolo projektu vytvorili stabilné a pravidelne sa vracajúce komunity. Organizácie projekt aktívne komunikujú, odporúčajú a publikum si predstavenia postupne osvojilo.“* Projekt vznikol v spolupráci s Asociáciou slovenských filmových klubov a zahraničnými partnermi pod vedením CK ZAMEK v Poznani a vďaka podpore Európskej únie. Technologické vybavenie kina na projekcie filmov s audiokomentárom do slúchadiel finančne podporil Audiovizuálny fond.

Ústretovosť voči ľuďom so znevýhodnením v projekte Kino bez bariér sa odzrkadľuje aj v samotnom priestore Kina Lumière. Ako súčasť debarierizácie sú v pokladnici kina k dispozícii mapy priestoru v hmatovej grafike. Dvere do jednotlivých priestorov kinosál a toaliet sú označené Brailovým písmom rovnako ako výťah. Kino bez bariér zároveň ponúka možnosť sprevádzania návštevnictva vyškoleným personálom z najbližších zastávok MHD do kina a z kina a tiež podrobný opis cesty, ktorý je zverejnený na stránke projektu Kina bez bariér.

„Diváci a diváčky pravidelne využívajú sprievod a asistenciu a na predstavenia sa opakovane vracajú vrátane návštevníčky z Česka, ktorá kino navštevuje takmer každý mesiac. Veľmi nás tešia aj osobné správy vďaka, napríklad od diváčky, ktorá môže po rokoch manželstva prvýkrát chodiť s partnerom pravidelne do kina a vníma tieto návštevy ako výnimočný spoločný zážitok,“ približuje význam projektu Kina bez bariér Michaela Kolláriková.

Inkluzívne projekty Slovenského filmového ústavu otvárajú ľuďom so znevýhodnením cestu k filmom

Kino Lumière vo svojom programe v rámci inkluzívnych projekcií myslí aj na deti s poruchou autistického spektra a ADHD. Od februára roku 2018 uvádza pre nich cyklus senzorycky prispôsobených premietaní v spolupráci s občianskym združením RATA o.z. pod názvom Inkluzívne kino pre deti. Myšlienka realizácie cyklu vznikla s cieľom sprístupniť návštevu kina detským divákom, ktorí kvôli špecifikám zmyslového vnímania a správania sa, bežné kino nenavštevujú. Premietania majú zníženú hlasitosť a svetelný kontrast, prípustný je aj pohyb detí v sále a komentovanie filmu. Projekcie sa konajú pravidelne tretiu sobotu v mesiaci o 15.00 hod., najbližšie sa bude dňa 21. februára premietat pásma Fest Anča 2025: Najlepšie animované filmy pre deti.

„*Je to beh na dlhé trate,*“ hovorí v súvislosti s inkluzívnymi projekciami v kine Zita Hosszúová, manažérka Kina Lumière. „*Myšlienka nespočíva v tom, že po takýchto premietaniach má byť veľký dopyt. Možnosť má skrátka existovať.*“ Podľa Hosszúovej môže všetky uvedenia inkluzívneho programu navštevovať aj široká verejnosť. Okrem predstavení s audiokomentármi a deskriptívnymi titulkami pre nepočujúcich a nevidiacich organizuje kino aj program pre seniorov alebo formát babykino, ktoré je vďaka miernemu svetlu a nižšej hlasitosti v kinosále dostupné pre rodičov s bábätkami.

[Viac informácií o projekte Kino bez bariér](#)

Slovenský filmový ústav je príspevkovou organizáciou v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

kontakt: Simona Nôtová, tlačová tajomníčka SFÚ, tel.: +421 2 5710 1542, simona.notova@sfu.sk